

ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ РОСІЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ ЗБИТКІВ ЗАВДАНИХ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Калюжна С.В., старший виклад. кафедри міжнар.відносин; Гей С.П., студ. 4 курсу ЮФ Сумський НАУ

Оскільки в міжнародному середовищі відбуваються факти заподіяння шкоди однією державою іншій, то міжнародне право розрізняє два основні способи відшкодування матеріальної шкоди. Поперше, це реституція, яка визначається як «відшкодування правопорушником матеріальної шкоди в натурі» [1, с. 323]. Тобто під реституцією (restitution) розуміється відновлення попереднього матеріального стану, що виражається передусім у поверненні захопленого майна. Незважаючи на широку вживаність реституції в минулому, в сучасній міжнародній практиці вона вживається рідко [4, с. 716]. Різновидом реституції є субституція. В такому випадку держава, що причинила збитки, повинна замінити пошкоджене або знищене майно на рівноцінне [1, с. 323]. Другим способом відшкодування матеріальної шкоди є репарації (reparations), які визначаються як «відшкодування матеріальної шкоди грошима, товарами, послугами» [1с. 323]. Таким чином, можемо зробити висновок, що репарації як спосіб відшкодування у міжнародній практиці застосовуються у випадку, коли пошкодження майна є значним, а тому унеможливується його повернення або заміна на відповідне. Тільки за два місяця бойових дій, які розпочались 24 лютого 2022 року, в Україні пошкоджено 279 лікарень та 19 лікарень – зруйновано повністю [2], зруйновано біля 300 мостів [3]. Станом на 16 квітня 2022 року внаслідок бойових дій було пошкоджено 30 відсотків інфраструктури України та завдано шкоди на 500 млрд доларів США [3]. Таким чином, Україна має право вимагати від Російської Федерації репарацій як засобу відшкодування пошкодженого та знищеного майна. У випадку збройного нападу Російської Федерації на Україну матеріальна відповідальність країни-агресора є абсолютною, а тому не існує вимоги доведення вини чи умислу. Крім відшкодування матеріальної шкоди, Україна має право вимагати від Російської Федерації відшкодування нематеріальної шкоди, а саме ресторації (restoration). Під останньою в міжнародному праві розуміють «відновлення правопорушником попереднього стану та взяття ним відповідальності за всі несприятливі наслідки» [1, с. 324]. В даному випадку мова йде про звільнення незаконно зайнятої території тощо [1, с. 324]. Додамо, що в міжнародному праві існує обов'язковість відшкодування заподіяної шкоди [4, с. 715]. Дана вимога налічується у багатьох міжнародних договорах та конвенціях. Зокрема, у ст.75 Римського статуту Міжнародного Кримінального Суду зазначається, що сам Кримінальний Суд встановлює принципи відшкодування шкоди, а у виключних випадках може встановлювати розмір відшкодування. Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, можемо констатувати, що існує розроблений механізм притягнення до міжнародної відповідальності, а тому Російська Федерація зобов'язана нормами міжнародного права відшкодувати всю спричинену внаслідок бойових дій шкоду.

Література:

1. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М. В. Буроменського – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 336 с.
2. Невідомий автор, « В Україні пошкоджені 279 лікарень, 19 повністю зруйновані – Ляшко». – URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3449525-v-ukraini-poskodzeni-279-likaren-19povnistu-zrujnovani-lasko.html>
3. Невідомий автор, «Через війну в Україні пошкоджено 30% інфраструктури, збитки складають \$500 млрд – Reuters». – URL : <https://mind.ua/news/20239932-cherez-vijnu-v-ukrayiniposhkodzheno-30-infrastrukturi-zbitki-skladayut-500-mlrd-reuters>

4. Malcolm N. Shaw, *International Law*, Fifth edition. - Cambridge: Cambridge University Press, 2003. – 1431 p.